

Nr 186.

Ankom till riksdagens kansli den 9 juni 1944 kl. 2 em.

Utlåtande i anledning av väckta motioner angående restitution av tull för vissa partier till kaffesurrogat avsedda sockerbeter och cikorierötter. (3:e avd.)

I två likalydande motioner, väckta, den ena inom första kammaren av herr *N. Holmström* (I: 55) och den andra inom andra kammaren av herr *T. Henriksson* (II: 105), har hemställts, att riksdagen måtte besluta, att tull för de partier sockerbeter och cikorierötter, som enligt en motionerna bifogad förteckning importerats och tullbehandlats efter tulltaxenummer 140, skall utgå efter tulltaxenummer 46 samt att för högt betalad tull med 15 kronor per 100 kilogram skall restitueras till varuägarna.

Över motionerna har, efter därom i vederbörlig ordning gjord framställning, *generaltullstyrelsen* den 26 april 1944 avgivit yttrande, vilket fogas såsom bilaga härtill. (*Bilaga.*)

Beträffande de skäl, motionärerna anfört till stöd för sitt förslag, får utskottet hänvisa till motionen II: 105.

Såsom framgår av motionerna och *generaltullstyrelsens* bifogade yttrande har regeringsrätten i utslag den 10 juni 1942 funnit vissa partier till kaffesurrogat avsedda sockerbeter böra hänföras till tulltaxenr 140 (kaffesurrogat utan tillsats av kaffe) med en tull av 20 kronor för 100 kilogram. Sedermera har regeringsrätten genom utslag den 20 januari 1943 funnit vissa andra partier till kaffesurrogat avsedda såväl sockerbeter som cikorierötter böra hänföras till tulltaxenr 46 (sockerbeter, skurna och torkade, ävensom cikorierot) med en tull av 5 kronor för 100 kilogram.

Motionärerna hemställa, att riksdagen skall besluta, att tull för vissa i motionen förtecknade varupartier, som förtullats efter den högre taxan, skall i stället utgå efter den lägre, ävensom att den enligt detta beslut för mycket erlagda tullen skall restitueras till varuägarna. *Generaltullstyrelsen* har i sitt yttrande i vissa avseenden korrigerat förteckningen och därutöver väsentligt utökat listan över de varupartier, beträffande vilka de i motionerna angivna skälen för tullrestitution skulle kunna andragas.

Utskottet.

Såsom jämväl framgår av motionerna ha vissa varuägare, vilka med hänsyn till regeringsrättens utslag den 10 juni 1942 underlåtit att inom föreskriven tid överklaga tulltaxering efter den högre tulltaxan, hos Kungl. Maj:t anhållit, att Kungl. Maj:t måtte antingen av nåd medgiva, att tullen i stället skulle utgå efter den lägre taxan eller, om så befundes påkallat, i proposition till riksdagen föreslå, att riksdagen måtte medgiva motsvarande nedsättning av den erlagda tullen. Genom beslut den 30 juni 1943 fann Kungl. Maj:t den gjorda framställningen icke föranleda någon åtgärd.

Om skurna och torkade sockerbeter och cikorierötter skola tullbehandlas såsom kaffesurrogat eller ej, är enligt vad utskottet inhämtat beroende på hur starkt rostad varan är. Frågan om tulltaxeringen av de i motionerna omnämnda varupartierna kan alltså icke behandlas så enhetligt som motionärerna utgått från. I stället bör såsom generaltullstyrelsen framhållit en eventuell restitution av tull föregås av en prövning av varje parti i den mån ej tillräckliga upplysningar om varans beskaffenhet på annat sätt äro tillgängliga. Utan tvivel föreliggande numera i de flesta fall stora svårigheter att åstadkomma den för en sådan restitution erforderliga utredningen.

I frågan, om restitution bör beviljas, vill utskottet understryka, att regeringsrättens ovannämnda utslag den 10 juni 1942 och den 20 januari 1943 avsågo olika varupartier. Det är ingalunda givet att regeringsrättens sistnämnda beslut innebär ändrat ställningstagande till frågan om tullbehandlingen av ifrågasvarande slag av varor. De partier, vilka då voro föremål för prövning, kunna nämligen ha varit av annan beskaffenhet än de partier, vilkas tulltaxering prövats den 10 juni 1942. Det måste alltså vid bedömningen av frågan om tullrestitution förutsättas, att utgången i de besvärsmål, vilka avdömdes den 10 juni 1942, blivit densamma även om utslagen fallit först senare, vid samma tidpunkt som utslagen i de besvärsmål, vilka avdömdes den 20 januari 1943. Av denna anledning kan utskottet icke tillstyrka restitution av tull för sådana varupartier, vilkas tulltaxering varit föremål för regeringsrättens prövning.

Av generaltullstyrelsens yttrande framgår emellertid, att regeringsrättens sistnämnda utslag hade till följd, att tullmyndigheterna ändrade sin praxis vid tullbehandlingen av till kaffesurogat avsedda sockerbeter och cikorierötter. Av praktiska skäl äro dessa myndigheter i behov av att i stor utsträckning kunna fullgöra tulltaxeringen efter generella grunder, och nödvändigheten av ändrad praxis efter regeringsrättens senare utslag kan ha berott på att myndigheterna dragit för långt gående och stränga slutsatser av de utslag som regeringsrätten fällde den 10 juni 1942. Det bör i detta sammanhang omnämnas, att importörerna efter de första erfarenheterna om tullbehandlingen av ifrågasvarande varuslag torde ha lämnat sina leverantörer direktiv rörande graden av rostning av för import till Sverige avsedda partier och att tulltaxeringen i anledning härav icke numera i allmänhet torde giva anledning till tvekan.

Även om alltså tullmyndigheternas praxis beträffande förtullningen av skurna

och torkade sockerbeter ävensom cikorierot ändrats i anledning av regeringsrättens utslag den 20 januari 1943, stod det dock varuägarna öppet att genom besvär över deras beslut draga frågan om förtullningen under regeringsrättens prövning. Den omständigheten att de, såsom motionärerna göra gällande, ansågo regeringsrättens utslag den 10 juni 1942 prejudicerande för tullbehandlingen av till kaffesurrogat avsedda sockerbeter och cikorierötter över huvud, utgör enligt utskottets mening icke tillräckligt skäl för att erlagd tull skall restitueras efter beslut av riksdagen.

Under återopande av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

att motionerna I: 55 och II: 105 ej må av riksdagen bifallas.

Stockholm den 9 juni 1944.

På statsutskottets vägnar:

J. B. JOHANSSON.

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet hava närvarit

från första kammaren: herrar *Johan Bernhard Johansson, Joh. Nilsson* i Malmö, *Oscar Olsson, Gränebo, Bernhard Nilsson, Bäckström, Bäcklund, Holmström, Heiding, Karl Andersson, Boman* och *Rosenberg*; samt

från andra kammaren: herrar *Törnkvist, Eriksson* i Stockholm, *Svensson* i Grönvik, *Andersson* i Prästbol, *Danielsson, Ward, Persson* i Tidaholm, *Olsson* i Kullenbergstorp, *Wallentheim, Staxäng*, fru *Alvén* och herr *Eriksson* i Frägsta.

Reservation

av herrar *Bäcklund, Holmström* och *Eriksson* i Frägsta.

Bilaga.

Till Riksdagens statsutskott.

Genom remiss den 25 februari 1944 har Kungl. Maj:t anbefallt generaltullstyrelsen att avgiva och till riksdagens statsutskott överlämna begärt yttrande över de likalydande motionerna nr 55 i första kammaren av herr N. Holmström och nr 105 i andra kammaren av herr T. Henriksson om restitution av tull för vissa partier till kaffesurrogat avsedda sockerbeter och cikorierötter. I anledning härav får generaltullstyrelsen anföra följande.

Till en början må lämnas en redogörelse för omständigheterna i samband med den ändring i tulltaxeringspraxis, som ägt rum på ifrågavarande område.

I skrivelser till generaltullstyrelsen den 11 och den 13 februari samt den 17 och den 21 mars 1942 hänsköto vederbörande lokala tullmyndigheter till styrelsens prövning fråga om rätta tulltaxeringen av fyra partier till kaffesurrogat avsedda sockerbeter. Tullmyndigheterna ansågo varupartierna hänförliga till tulltaxenr 140: kaffesurrogat utan tillsats av kaffe, med tull av 20 kronor för 100 kilogram, under det att varuhavarna påyrkade tillämpning av tulltaxenr 46: vitbeter (sockerbeter): skurna och torkade; ävensom cikorierot, med tull av 5 kronor för 100 kilogram.

Genom fyra särskilda beslut den 25 februari och den 1 april 1942 fann styrelsen varupartierna i fråga böra tulltaxeras enligt förenämnda tulltaxenr 140.

Över tre av dessa beslut anförde vederbörande varuhavare besvär hos Kungl. Maj:t.

Genom utslag i regeringsrätten den 10 juni 1942 fann Kungl. Maj:t ej skäl att göra ändring i de överklagade besluten.

I överensstämmelse med styrelsens ovannämnda beslut den 25 februari och den 1 april 1942 blevo åtskilliga partier för enahanda ändamål avsedda såväl sockerbeter som cikorierötter av de lokala tullmyndigheterna tulltaxerade enligt nr 140. Häröver anförde flera importörer klagomål hos styrelsen under yrkande, att varorna måtte hänföras till nr 46.

Med stöd av Kungl. Maj:ts ovannämnda utslag ävensom ett från sakkunnig inhämtat utlåtande fann styrelsen genom ett flertal beslut under juli—september månader 1942 skäl gilla de överklagade tulltaxeringarna.

Över flera av dessa beslut anförde varuhavarna besvär hos Kungl. Maj:t.

Genom sjuutton utslag i regeringsrätten den 20 januari 1943 fann Kungl. Maj:t skäl att med ändring av styrelsens överklagade beslut förklara, att däri avsedda varupartier skulle i tulltaxeringsavseende hänföras till tulltaxenr 46, och visade förty målen åter till styrelsen för ny behandling.

I överensstämmelse med Kungl. Maj:ts senaste utslag tulltaxeras numera varor av enahanda slag enligt nr 46.

Sedan Kungl. Maj:t meddelat sistnämnda utslag den 20 januari 1943, gjordes beträffande åtskilliga till nr 140 hänfödda partier sockerbeter och cikorierötter, över vilkas tulltaxering besvär icke anförts eller fullföljts i vederbörlig ordning, ävensom beträffande ett parti sockerbeter, vars tulltaxering enligt nr 140 faststälts av Kungl. Maj:t den 10 juni 1942, underdåniga framställningar i syfte att erhålla restitution av för mycket erlagd tull. Sveriges kafferosteriers förening anhöll sålunda, att Kungl. Maj:t beträffande ett stort antal varupartier, som inkommit till medlemmar av föreningar eller dem närstående företag, måtte medgiva, att tullen finge utgå efter nr 46 med allenast 5 kronor för 100 kilogram, eller, om så befundes påkallat, i proposition till riksdagen föreslå, att riksdagen måtte medgiva motsvarande nedsättning av tullen. Liknande framställning gjordes av aktiebolaget Olsson & Fredholm beträffande vissa av bolaget införda partier. Enligt beslut den 30 juni 1943 fann Kungl. Maj:t dessa framställningar icke föranleda någon Kungl. Maj:ts åtgärd. Vidare anhöllo aktiebolaget Hassan samt Einar Ahlström i Stockholm var för sig om återställande av försutten tid för anförande av besvär över tulltaxeringen av ett antal av dem införda partier eller, därest detta ej kunde bifallas, om restitution av enligt sökandenas förmenande för mycket erlagd tull för dessa partier (sistnämnda sökande alternativt om proposition till riksdagen angående nedsättning av tullen). Genom resolutioner den 30 juni och den 10

december 1943, med regeringsrätten beslutade, lämnade Kungl. Maj:t emellertid ansökningarna i såväl ena som andra avseendet utan bifall.

I föreliggande motioner hemställles, att riksdagen måtte besluta, att tull för de partier sockerbeter och cikorierötter, som enligt vid motionerna fogade förteckningar importerats och tullbehandlats efter tulltaxenr 140, skall utgå efter tulltaxenr 46 med allenast 5 kronor för 100 kilogram samt att för högt betalad tull med 15 kronor för 100 kilogram skall restitueras till varuägarna. Förteckningarna i fråga upptaga samma varupartier, som avsågos i ovanberörda framställning av Sveriges kafferosteriers förening.

Det framhålles i motionerna, att ifrågavarande importörer icke inom fastställd tid överklagat tulltaxeringarna, och detta förklaras hava berott därpå, att de ansett Kungl. Maj:ts beslut den 10 juni 1942 prejudicerande och en ändring av tulltaxeringen därför utesluten. Det av aktiebolaget Claes Kalborg införda partier är emellertid en av de sändningar, vilkas tulltaxering enligt nr 140 fastställdes genom Kungl. Maj:ts utslag den 10 juni 1942. Denne importör har sålunda *icke* försuttit någon besvärsmöjlighet. Vad de av Engwall Hellberg aktiebolag och Viet. Th. Engwall Kommanditbolag införda partierna beträffar anfördes besvär hos Kungl. Maj:t över generaltullstyrelsens beslut, men besvären inkommo till finansdepartementet en dag efter besvärstidens utgång och blevo därför enligt Kungl. Maj:ts utslag den 20 januari 1943 icke upptagna till prövning. För dessa importörers vidkommande torde uraktlåtenheten att i laga tid fullfölja besvären icke hava berott på ovan anförda omständighet utan vara att anse som en ren försummelse. Beträffande övriga i förteckningarna angivna importörer torde däremot vetenskapen om Kungl. Maj:ts utslag den 10 juni 1942 kunna antagas ha varit en bidragande orsak till att besvär över varornas tulltaxering icke anförts eller fullföljts i vederbörlig ordning.

Man kan emellertid icke med säkerhet utgå från att samtliga varupartier, som upptagits i förteckningarna, varit av beskaffenhet att böra hänföras till nr 46. Tulltaxeringen av de till aktiebolaget Centram inkomna partierna har icke varit föremål för styrelsens prövning, varför man här endast har importörens egen uppgift om varans beskaffenhet att hålla sig till. Beträffande de andra partierna har tulltaxeringen underställts generaltullstyrelsens prövning, ehuru styrelsen i fråga om vissa av dem på grund av gällande preskriptionsbestämmelser icke ingått på prövning av sakfrågan. Av i samband därmed till styrelsen överlämnade varuprov framgår, att åtminstone två av de till aktiebolaget Carl Söderberg inkomna partierna (6 010 kilogram och 5 680 kilogram) utgjorts av varor av sådan beskaffenhet, att Kungl. Maj:ts utslag den 20 januari 1943 icke torde kunna anses prejudicerande för deras tulltaxering. Även beträffande övriga partier synes en eventuell tullrestitution böra föregås av prövning, huruvida varan i tulltekniskt hänseende är att jämställa med de i Kungl. Maj:ts utslag avsedda produkterna.

Vidare är beträffande ett av de till aktiebolaget Emil Bohlin inkomna partierna (12 412 kilogram) att märka, att omkring tredjedelen av detsamma vid förtullningen från tullnederlag omtulltaxerats enligt nr 46, varför tull enligt nr 140 erlagts endast för 8 320 kilogram av ifrågavarande parti. I detta sammanhang må även rättas ett par mindre felaktigheter i förteckningarnas viktangivelser: det av aktiebolaget A. & I. Nelson införda parti, som i förteckningarna upptagits till 9 939 kilogram, har förtullats efter en vikt av 9 839 kilogram, och det av Aktiebolaget Eric Lindvall införda parti, som upptagits till 10 012 kilogram, efter en vikt av 10 018 kilogram.

Slutligen må framhållas, att beträffande två av partierna (Kaffe Aktiebolaget Telma 9 992 kilogram och Aktiebolaget Carl Söderberg 15 064 kilogram) den i förteckningarna uppgivna firman icke är att anse som varuhavare gentemot tullverket. Tullbeloppet har erlagts av speditionsfirma, varför eventuell tullrestitution icke torde böra komma den i förteckningarna angivna firman till del, med mindre den företer fullmakt från speditören eller styrker sig hava till denne utbetalat ersättning för den utlagda tullen.

De vid motionerna fogade förteckningarna upptaga emellertid icke samtliga partier sockerbeter och cikorierötter, som tulltaxerats enligt nr 140 utan att detta blivit i besvärsväg ändrat. För det första hava några av de i motionerna avsedda importörerna infört flera varupartier av ifrågavarande slag än för dem angivits i förteckningarna. Att dessa partier icke uppgivits av importörerna torde bero på förbisende eller missuppfattning — i några fall synas vederbörande icke hava känt till att ändringen i tulltaxeringspraxis avsåg även cikorierötter — och torde icke böra utgöra hinder för att en eventuell återhäring av tullen utsträcker till att omfatta även dessa partier. Vidare finnas utom de i motionerna avsedda företagen dels tre importörer, som enligt vad förut sagts i likhet med Sveriges kafferosteriers förening hos Kungl. Maj:t gjort framställningar i motionernas syfte beträffande av dem införda partier, dels åtskilliga importörer — de största bland dem Kooperativa förbundet samt Kaffe & Kolonial Aktiebolaget — som antingen icke vidtagit någon som helst åtgärd för erhållande av ändring i tulltaxeringen av till dem inkomna partier eller som endast klagat hos generaltullstyrelsen. Någon anledning att behandla dessa importörer annorlunda än de i motionerna avsedda torde icke föreligga. Styrelsen har därför låtit upprätta bifogade tablå¹ över alla under tiden 1 januari 1942—31 mars 1943 enligt tulltaxenr 140 förtullade varupartier, som kunna förmodas hava utgjort till kaffesurrogat avsedda men icke färdigberedda sockerbeter eller cikorierötter. Beträffande å tullnederlag upplagda varupartier, som förtullats i delposter, har varje delpost upptagits särskilt för sig. De i motionerna avsedda partierna hava särskilt utmärkts i tablån.

För de i tablån upptagna varupartier, som icke beröras av motionerna, gäller liksom för de i motionerna avsedda, att man icke med säkerhet kan utgå från att de varit av beskaffenhet att böra hänföras till tulltaxenr 46. Beträffande flertalet av dem har tulltaxeringen icke varit föremål för styrelsens prövning, varför man endast haft att lita till de varubeteckningar, som importörerna begagnat i av dem angivna varuanmälningar. Av de varupartier, vilkas tulltaxering prövats av styrelsen, har åtminstone ett visat sig vara av sådan beskaffenhet, att Kungl. Maj:ts utslag den 20 januari 1943 icke torde kunna anses prejudicerande för dess tulltaxering, och även beträffande de övriga synes det vara nödvändigt med en prövning, huruvida varan i tulltekniskt hänseende är att jämställa med de i Kungl. Maj:ts utslag avsedda produkterna.

Vidare må framhållas, att det icke kan anses uteslutet, att bland de varupartier, som under ifrågavarande tid hänförts till nr 140, kunna finnas ytterligare några, som med nuvarande tulltaxeringspraxis böra hänföras till nr 46. Vid upprättandet av tablån har man nämligen, såsom antytts i det föregående, beträffande sådana varupartier, vilkas tulltaxering icke varit föremål för styrelsens prövning, måst bygga på importörernas egna uppgifter i varuanmälningarna. Därvid hava beteckningar som exempelvis »kaffesurrogat» och »kaffeersättning», såframt icke annat framgått av omständigheterna, antagits åsyfta till nr 140 hänförliga färdigberedda produkter. Det är emellertid icke otänkbart, att varuhavare med kännedom om den tidigare tulltaxeringspraxis begagnat

¹ Här utesluten.

sådana beteckningar även å icke färdigberedda produkter av det slag, som numera hänföres till nr 46.

Generaltullstyrelsen anser för sin del de av motionärerna anförda omständigheterna icke vara av beskaffenhet att kunna motivera några åtgärder i motionernas syfte. Skulle emellertid sådana åtgärder anses böra vidtagas, torde av den föregående utredningen framgå, *dels* att de icke böra inskränkas till i motionerna avsedda företag utan komma även andra importörer till godo, *dels* att eventuell återbäring av erlagd tull bör grundas på en tullteknisk prövning av huruvida varan är att jämställa med de i Kungl. Maj:ts utslag den 20 januari 1943 avsedda produkterna. Vad den tulltekniska prövningen beträffar må framhållas, att det i många fall torde vara svårt att numera anskaffa prov å de införda varorna. De importörer, som icke tidigare klagat hos generaltullstyrelsen och i samband därmed överlämnat dylika prov, kunna därför tänkas på grund av bristande bevisning gå miste om den återbäring av tull, som eljest skulle hava kunnat ifrågakomma. Detta kan icke anses tillfredsställande, i synnerhet som det i vissa fall rör sig om mycket betydande kvantiteter (Kooperativa Förbundet omkring 60 000 kilogram, Kaffe & Kolonial Aktiebolaget omkring 27 000 kilogram), men utgör självfallet icke något skäl för att medgiva återbäring av tull utan tillförlitlig bevisning om varans beskaffenhet.

Av ovanberörda tablå framgår, att de i motionerna åsyftade partierna hava en vikt av sammanlagt 317 371 kilogram, medan vikten av övriga partier utgör tillhoppa 327 383 kilogram. Skillnaden i tull beräknad å ena sidan efter tulltaxenr 140 och å andra sidan efter tulltaxenr 46, belöper sig till respektive 47 605 kronor 65 öre och 49 107 kronor 45 öre eller sammanlagt 96 713 kronor 10 öre. Denna siffra kan dock, enligt vad som framgår av det förut sagda, icke anses giva ett säkert uttryck för storleken av en eventuell återbäring av tull, därest denna grundas på en tullteknisk prövning av de införda varupartiernas beskaffenhet, utan möjligheter finnas såväl för en ökning som för en minskning av densamma.

Stockholm den 26 april 1944.

Kungl. generaltullstyrelsen

NILS WOHLIN.

/ H. Hartler.